

DOI

ШЕРЕМЕТА ІРИНА

молодша наукова співробітниця відділу музикознавства та етномузикології Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Рильського (Київ, Україна).

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8484-2026>

SHEREMETA IRYNA

a junior research fellow at Musicology and Ethnomusicology Department of M. Rylskyi Institute of Art Studies, Folkloristics and Ethnology of the National Academy of Sciences of Ukraine (Kyiv, Ukraine).

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8484-2026>

Бібліографічний опис:

Шеремета, І. (2022/2023) [Рецензія] Живе слово. Теорія виразного читання для школи : [посіб. з мистецтва декламації] / Дмитро Ревуцький ; ред.-упоряд., вступ, комент. В. Кузик ; НАН України, Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України. 3-є вид., перероб. і доповн. Київ : ІМФЕ, 2021. 256 с. : порт. ; іл. *Українське мистецтвознавство*, 20, 143–144.

Sheremeta, I. (2022/2023) [Review] KUZYK, Valentyna, ed.-compiler. *Dmytro Revutskyi. Living Word. Theory of Recitation for School: [A Manual in the Recitation Art]*. Prefaced and annotated by Valentyna KUZYK. National Academy of Sciences of Ukraine, M. Rylskyi Institute of Art Studies, Folkloristics and Ethnology, the 3rd ed., revised and expanded edition. Kyiv: IASFE, 2021, 256 pp.: portraits; ill. *Ukrainian Art Studies*, 20, 143–144.

© Видавництво ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України, 2023. Опубліковано на умовах відкритого доступу за ліцензією CC BY-NC-ND (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>)

Уперше «Живе слово» побачило світ ще за життя свого непересічного автора – фольклориста, літературо- й музикознавця Дмитра Ревуцького – далекого 1920 року. Це був час становлення української театральної педагогіки, яка значною мірою живилася здобутками інших культур. Ця підручна книжка з мистецтва декламації позначена широким кругозором автора, його знайомством із цілим рядом іноземних джерел. Водночас він чітко виокремлював особливості української фонетики, милозвучності та мовної окремішності. Закладаючи наукові й методичні підвалини сценічного мовлення як навчального предмета, Дмитро Ревуцький справлявся і на вагомий особистий – ораторський та педагогічний – досвід. Його книжка сприяла формуванню художнього смаку учнів, цілком по-сучасному враховуючи індивідуальні особливості дихання та природи голосу кожної людини. Попри ці й інші її цінні риси, цю працю – як і саме ім'я її нещасного автора – надовго було вилучено з української культурної спадщини.

Вісім десятиліть потому, вже у XXI ст., відбулося її перевидання у Львові – за редакцією актора й театрального педагога Богдана Козака. І знову – початки: цього разу незалежної української держави. Щоправда, у сфері сценічної мови вже існували авторитетні, перевірені часом праці, поміж яких – «Виразне слово» Миколи

Баженова (1940) та «Художнє слово на сцені» Романа Черкашина (1989). І все ж наукова та практична цінність «Живого слова» Дмитра Ревуцького не втратилася – на-впаки, перевидання швидко стало бібліографічною рідкістю.

На той факт не могла не відгукнутися музикознавиця Валентина Кузик, підготувавши до сторіччя першодруку третю ediцію підручника. Упорядниця доповнила видання коментарями й короткими біографічними довідками про письменників, чиї твори згадуються на сторінках «Живого слова», переклала російською та англійською мовами універсальний параграф про природу дихання, яким, виявляється, широко послуговуються українські пульмонологи, зібрала воедино всі тексти про цю книжку – Дмитра й Валер'яна Ревуцьких та Богдана Козака, і написала розгорнуту вступну статтю, у якій різнобічно висвітлила життєпис автора. Біографія вийшла дійсно всеохопною, адже постаті братів Ревуцьких належать до її наскрізних наукових інтересів. Реактуалізацією наукової спадщини Дмитра Ревуцького науковиця займалася віддавна – упорядковувала видання вірцевої фольклористичної праці вченого «Українські думи та пісні історичні» (2001), його лисенкознавчих досліджень у збірці «Микола Лисенко. Повернення першоджерел» (2003).

У пропонованій книжці трапляються поодинокі огріхи літературної та технічної редакції – сучасні музикознавці, немов титани Відродження, часто змушені поєднувати наукову й видавничу працю. Однак стильне художнє оформлення обкладинки, яке здійснила онука упорядниці Уляна Яненко, добірка раритетних фотографій та ілюстрацій, включення репринтних сторінок першодруку – усе це свідчить про не-підробну любов Валентини Кузик до справи всього її життя.

Столітнє «Живе слово» Дмитра Ревуцького якнайповніше відповідає на виклики сьогодення. Адже що може бути актуальнішим у час воєнної загрози самому існуванню української держави, ніж звернення до глибинної сили української мови як основи національної ідентичності? І чи не за Слово – дослідництво, єдину доступну йому зброю – автор цієї книжки й поплатився колись власним життям?..

Конфлікт інтересів

Авторка не має потенційного конфлікту інтересів, який би міг вплинути на рішення про опублікування цієї статті.

Використання штучного інтелекту

Не використовувався.

Отримано / Received 20.06.2023

Рекомендовано до друку / Recommended for publishing 30.11.2023 p.